

Alumini

Časopis družbe Talum, d. d., Kidričevo, junij 2010, številka 6

Iz vsebine

4 Skupščina družbe Talum, d. d.

5 Iz proizvodnje

6 Strojna delavnica

7 Po poklicu sem

8-10 Intervju

11 Revital

12 Kolesarji

13 Kolumna

14 Fotografije meseca

15 Postanki

16-17 Reportaža

18-19 Fotoreportaža

20 Aluminij piše zgodbe

21 Rekreacija

Aluminij, časopis družbe Talum
Naslov uredništva: Talum, d.d.
2325 Kidričevo, Tovarniška cesta 10,
telefon: 02 79 95 121, telefaks: 02 79 95 103,
e-pošta: darko.ferlinc@talum.si
Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov
Uredniški odbor: Darko Ferlinc, glavni urednik, Danica
Hrnčič, Lilijana Ditrih in Aleksandra Jelušič, članice, ter
Srdan Mohorič, član
Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak
Oblikovanje: Darko Ferlinc
Avtor naslovnice: Srdan Mohorič
Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor
Tisk: Bezjak tisk, Maribor

Komuniciranje

DARKO FERLINC
GLAVNI UREDNIK

Že nekaj časa se mučim s predlogom za izboljšanje načina komuniciranja v naši tovarni. Bolj ko se poglobljam v teorijo komuniciranja in bolj ko berem razne analize, mnenja, študije, bolj ugotavljam, da komuniciranje ni tako preprosta stvar, kot je morda videti na prvi pogled. Govorimo seveda o tako imenovanem internem komuniciranju, torej o komuniciranju med vodstvom tovarne in zaposlenimi ter med zaposlenimi samimi. Komunikacija je ali pa bi morala biti obojestranska. Dvo-smerna. Navzdol in nazaj navzgor.

V Talumu uporabljamo kar nekaj orodij za interno komuniciranje. Najpomembnejši so časopis Aluminij, intranet in Novice. Kljub na videz zelo dobrim orodjem, ki naj bi omogočala dober pretok informacij, se zdi, da zaposleni niso dovolj dobro informirani o dogajanju v tovarni.

Z drugimi besedami: moderno komuniciranje daleč presega prej omenjena orodja. Od dobrega obojestranskega komuniciranja je v veliki meri odvisno stanje motiviranosti, navdihnjenosti in zavzetosti zaposlenih. Taki zaposleni pa predstavljajo edino aktivno premoženje družbe. Po nekaterih podatkih predstavlja človeški kapital ob inovativnosti in blagovni znamki že kar 85 odstotkov premoženja družbe. In kakšen odnos imamo do tega tako pomembnega kapitala? Taka in podobna

vprašanja bi si morali zastavljati tudi v Talumu. Predvsem sedaj, ko gradimo novo organiziranost družbe. Morda bi kazalo ob reorganiziranosti spremeniti (izboljšati) tudi medsebojne odnose.

Zanimivo je spoznanje, kako zaposleni dobivajo informacije. Take, ki so pomembne za odločitve, pripadnost, delovanje, zavezanost. Raziskave kažejo, da je le 10 odstotkov takih informacij, ki jih dobijo iz časopisa, intraneta in s pomočjo drugih orodij, kar 90 odstotkov pa je takih, ki pridejo iz, recimo jim, neformalnih virov. Veliko informacij pride od zgledeov in dejanj njihovih vodij. Viri informacij pa so tudi dokumenti o politiki družbe. Te informacije pa ponavadi niso ciljane. Vsak si jih lahko razlaga po svoje. In tako se lahko hitro sprevržejo v dezinformacije.

Komuniciranje z zaposlenimi in med njimi je torej usodni del organiziranosti družbe. Je v funkciji vodenja in upravljanja. Je ali bi vsaj moralo biti potreba vsakega vodstva. Je del politike vodenja družbe.

Cilj vsakega vodstva bi torej moral biti dobro informiran zaposleni. Seveda informiranost ni edini pogoj za zadovoljstvo ljudi v neki družbi. Morda je v današnji krizni situaciji celo malo neprimerno govoriti o internem komuniciranju kot enem izmed pogojev za ustvarjanje dobre in zdrave klime v družbi. Toda ne glede na krizo je primerno, da družba ostaja v čim boljši kondiciji in da zaposleni delajo v čim bolj zdravem in prijaznem okolju. Tudi v krizi je pomembna pripadnost družbi.

Tudi slovenske raziskave kažejo na to, da interno komuniciranje ni ravno na

visoki ravni, poleg nagrajevanja in vodenja je pri vrhu vzrokov za nezadovoljstvo zaposlenih. Kakšno je na tem področju stanje v Talumu, bi morali raziskati. Morda lahko celo rečemo, da smo v mnogočem boljši od drugih. V Talumu je včasih zaznati različna mnenja o tem, koliko informacij in kakšne posredovati zaposlenim. Med njimi so celo takšna, da je bolje ljudi pustiti pri miru in jih ne »dražiti« z različnimi informacijami, predvsem ne z ne preveč spodbudnimi. Stroka trdi seveda popolnoma nasprotno.

Nekaj tistih, ki se v Talumu ukvarjamo z informiranjem, ugotavlja, da bi morali način informiranja pripeljati na nek skupni imenovalec in ga predvsem poenotiti. Morda bi morali uvesti še kak instrument informiranja. V prvi vrsti mislim na neposredni stik vodstva družbe z zaposlenimi.

V kriznih časih je in tudi bo treba še več in bolje delati. Za to pa so potrebni ljudje, ki vedo, kaj delajo, kaj imajo od tega, ki imajo razvit občutek pripadnosti družbi, v kateri delajo, in ki zaupajo vodstvu. Ljudje, ki se čutijo pomembne v svojih okoljih in razumejo problematiko družbe. K temu lahko v veliki meri pripomore dobro interno komuniciranje. Še več. Brez dobrega internega komuniciranja dobre delovne klime in zadovoljstva zaposlenih ni več mogoče ustvariti.

V Talumu še vedno smelo gledamo naprej. To je v tem trenutku najpomembnejše. In verjamem, da mislimo resno. Reorganizacija se vedno bolj približuje koncu. Mogoče ne bi bilo napak, če bi vanjo vključili tudi interno komuniciranje kot nepogrešljivo komponento ustvarjanja neke nove

organizacijske kulture, ki bo pomagala pri rasti prej omenjenega človeškega kapitala.

Skoraj vse na tem svetu se da meriti, tudi zadovoljstvo ljudi in s tem tesno povezano komuniciranje. Ponovno bi morali izvesti anketo zadovoljstva zaposlenih, s katero bi lahko zelo natančno izmerili tudi zadovoljstvo z informiranjem oziroma komuniciranjem v naši tovarni.

V tej številki tokrat predstavljamo skupino za remonte žerjavov. In ponovno, čeprav v drugi sestavi, skupino, ki izdeluje podnožja za module za sončno elektrarno. Predvideni intervju bo zaradi bolezni njegove avtorice prestavljen v avgust, zato pa bomo lahko prebrali malo lahkotnejše pisanje o bontonu. Mogoče je ravno primerno pisanje za prihajajoče vroče dni.

Poročamo o skupščini družbe Talum, ki je potekala 15. junija. O tem, kako so se imeli na izletu v Bratislavi, piše Lilijana Ditrih v reportaži.

V rubriki Po poklicu sem ne iščemo najboljših predstavnikov svojega poklica, vsekakor pa iščemo dobre. Vsak, ki se bo v tej rubriki pojavil, je v svojem poklicu dober. Prav gotovo pa bi lahko na njegovem mestu bil tudi kdo od sodelavcev.

Vsem, ki se odpravljate na dopust, želimo prijetno počitnikovanje. Pa ogled kake nogometne tekme. Da je nogomet res nekaj posebnega, se te dni jasno vidi. Posebej, če lahko kričiš »Slovenija gre naprej!« Naj to velja tudi za Talum.

Skupščina družbe Talum, d. d.

DANICA HRNČIČ
FOTO: DARKO FERLINC

V torek, 15. junija 2010, je potekalo zasedanje skupščine družbe Talum, d. d., Kidričevo. Uprava družbe Talum je na skupščini delničarje seznanila z Letnim in Konsolidiranim letnim poročilom družbe za leto 2009. Delničarji Taluma so na skupščini podprli vse predlagane sklepe, med drugim tudi pokritje lanske bilančne izgube (skoraj sedem milijonov evrov) iz drugih rezerv iz dobička. Skupščina je ob tem upravi in nadzornemu svetu družbe podelila razrešnico za poslovno leto 2009 in potrdila spremembe Statuta družbe ter štirim članom nadzornega sveta podaljšala mandat z dveh let na štiri. Za revizorja letnega poročila 2010 so imenovali revizijsko družbo BDO Revizija iz Ljubljane. **x**

Mag. Danilo Toplek, predsednik Uprave

Dr. Miro Žunec, predsednik Nadzornega sveta

SLUŽBE

Talum prejel priznanje za najboljšega dobavitelja

GREGOR JURKO
FOTO: DARKO FERLINC

Maja so nas obiskali predstavniki podjetja Zepter International, natančneje predstavniki njihove osrednje proizvodne enote Menfi Industria s.p.a., da bi nam izročili priznanje za najboljšega dobavitelja v letu 2009. Kupcu Zepter International dobavljamo rondecle, ki jih uporablja pri proizvodnji aluminijaste posode. Podjetje Zepter International se ukvarja z direktno prodajo posode, kozmetike, medicinskih pripomočkov in pripomočkov za čiščenje. V slabih 25 letih obstoja se je razvilo v multinacionalno z desetimi proizvodnimi lokacijami in prodajnimi saloni na vseh petih kontinentih. Vrednost podjetja presega 5 milijard dolarjev, letni promet presega milijardo dolarjev, svoje dejavnosti širijo tudi v bančništvo, finance in telekomunikacije. Zepterjev recept za uspeh so inovativni, visokokakovostni izdelki ter mrežni način prodaje v kombinaciji s prodaj-

nimi saloni na ekskluzivnih lokacijah. Kot zanimivost naj dodamo, da je podjetje, za katero danes dela več kot 120.000 ljudi, leta 1986 v avstrijskem Linzu z 10.000 takratnih DEM ustano-

vil srb Milan Janković, ki je bil do tedaj zaposlen kot prodajni zastopnik za posodo AMC. Ko je potekel patent enemu od modelov AMC-jeve posode, ga je odkupil in ustanovil svoje pod-

jetje Zepter. Janković se je kasneje preimenoval v Phillipa Zepterja, danes živi in posluje v Monaku, z nekdanjo domovino ga povezuje naziv najbogatejšega Srba ter lastništvo ladjedelnice na Hrvaškem ter srbskega mobilnega operaterja in zavarovalnice.

Talum kot dobavitelj dosega visoke ocene za kakovostne izdelke, profesionalen odnos in odličen servis pri večini svojih kupcev. Tokratna nagrada za najboljšega dobavitelja podjetja Zepter International pa pomeni dodatno priznanje za delovno enoto Rondecle in za vsak člen verige, ki z lastnim kakovostnim delom pripomore, da je dolgoročni odnos med kupcem in dobaviteljem lahko uspešen. Zato smo tukaj. **x**

Z leve: Danilo Ferrari, vodja prodaje, Zvone Banko, vodja marketinga v Talumu, Roberto Baratelli, generalni direktor, in Peter Gruber, posrednik prodaje ronclic

Delo skupine za vzdrževanje dvigal in transporterjev

FRANC MAJČEN

FOTO: SRDAN MOHORIČ

nemoteno obratovanje naprav v obratu mehanske predelave aluminija (transporterji) ter za mesečne preglede in vzdrževanje vseh pomožnih privezov valnih sredstev v podjetju.

S svojim znanjem smo generalno popravili vsa tri ključna dvigala PTM v hali C ter predelali mehanizme za dvigovanje različnih blokov na pečnem dvigalu v DE Anode, prijemalne mehanizme na zlagalnem manipulatorju v

isti enoti, konstrukcijo mačka na dvigalu za polaganje okroglic pa še bi lahko naštevali. Trenutno končujemo sanacijo žerjavne proge v hali C1 in montiramo nove stroje v obratu ulitkov.

Žal tudi nam ni prizanesla gospodarska kriza, ki se pri nas vse bolj kaže v raznolikosti dodatnih del, ki niso vezana na vzdrževanje dvigal. Trenutno ima vseh 96 dvigal uporabna

dovoljenja, ki jih je podelil IVD Maribor, v vseh letih našega dela pa beležimo občutno najmanj intervencij od drugih delov DE Vzdrževanje. Kako bo v prihodnje, je težko predvideti, saj nas čaka reorganizacija podjetja in DE Vzdrževanje. Če upoštevamo, da je starostna struktura v skupini čez 50 let, mladih dejansko ni, motivacija v obliki plače ni ravno zavidanja vredna, čeprav je iz dneva v dan več dela, takega ali drugačnega, potem prihodnost ni rožnata niti za nas, trenutno še zaposlene, kaj šele za naše zanamce. Upamo, da se bo pri nas in v celotni Sloveniji kmalu začelo bolj ceniti in posledično nagrajevati neposredno delo v proizvodnji, saj je to edina motivacija, da mlad delavec ostane za strojem in da ne beži v mnogokrat neproduktivno pisarniško delo.^x

Franc Majčen, vodja skupine

V podjetju trenutno obratuje 96 dvigal različnih tipov in različnih nosilnosti. V proizvodnih obratih elektroliz, anodne mase in livarn so namenska specialna dvigala, ki so nujno potrebna za posluževanje naprav v teh obratih in posledično za nemoteno proizvodnjo. Gradnja, vzdrževanje in posluževanje dvigal je specifično področje strojništva in dela, saj so vsi postopki pri delu z dvigali, zlasti pri vzdrževanju, točno določeni in definirani z zakonskimi predpisi (uredbami) zaradi varnosti vseh delavcev v proizvodnem procesu. V Talumu to področje vzdrževanja obvladujemo v skupini za vzdrževanje dvigal in transporterjev. Skupina z vodjo šteje šest delavcev; zasedba je enaka od leta 1989. Delo skupine je specifično, saj je gre za delo na terenu, na višini in v spremenljivih delovnih razmerah, odvisno od obrata. Skupina ob tekočem delu na dvigalih skrbi za

Z leve: Stojan Žnidarko, Alojz Rumež, Marjan Cajnko, Viktor Lesjak in Slavko Steiner

Strojna delavnica in sončna elektrarna Vesol

IVAN OGRINC

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Gradnja sončnih elektrarn za vse nas ni več neznanca, saj je konec lanskega leta začela obratovati 999,99 kW elektrarna Tasolar na nekdanjem odlagališču rdečega blata, za katero smo izdelali in zmontirali jekleno podkonstrukcijo v Strojni delavnici DE Vzdrževanje.

Naše znanje in izkušnje so nam v DE Vzdrževanje omogočile, da smo marca sprejeli nov izziv: izdelavo in montažo še ene jeklene podkonstrukcije, tokrat za sončno elektrarno Vesol, ki bo prav tako postavljena na odlagališču rdečega blata.

Strojna delavnica ta čas izdeluje in tudi že montira vroče cinkano podkonstrukcijo v postavljene betonske temelje kvadraste oblike na gradbišču sončne elektrarne Vesol. Za pomoč pri izvedbi tega projekta smo dobili osem delavcev iz DE Ulitki, dva delavca iz DE Izparilniki in enega delavca iz DE Promet, saj v Strojni delavnici nimamo dovolj delavcev, da bi lahko sami izvedli ta projekt. S svojimi storitvami smo namreč vezani na samo proizvodnjo, kjer pa si ne moremo privoščiti izpadov. Strokovni del, vodenje del in varjenje opravlja obstoječi, že preverjeni kader, vse drugo pa že omenjeni delavci. Poudariti moram, da smo z

vsemi izposojenimi delavci zelo zadovoljni, saj izpolnjujejo naša pričakovanja na vseh področjih dela.

Pri izvedbi vročega cinkanja tokrat sodeluje DE Promet tudi s prevozi v pocinkovalnico Cillini Judenburg v Avstrijo.

Delati smo začeli 10. maja in tempo povečevali glede na to, kako nam je Kadrovska služba lahko zagotavljala vse potrebno za premostitev omenjenih delavcev na ustreznem delovnem mestu v okviru Strojne delavnice.

Sodelovanje med vodjem DE Vzdrževanje, vodji DE, iz katerih prihajajo novi delavci, in Kadrovske službe je bilo zelo učinkovito, saj nam dela tečejo po planu. To je zelo odvisno predvsem od pravočasnosti zagotavljanja kadra, saj je premeščene delavce pred začetkom del treba usposobiti za delo v novem okolju.

Jekleno podkonstrukcijo smo začeli montirati 10. junija, tako da so na gradbišču že vidni sledovi zavzetega dela pri pripravi te podkonstrukcije. Nobenega dvoma ni, da bomo enako zavzeto nadaljevali tudi montažo, tako da bomo dela, ki smo jih v Strojni delavnici prevzeli pri projektu sončne elektrarne Vesol, končali v predvidenem roku. **x**

Izdelava nosilca

Damjan Metličar

Z leve: Mitja Zajc in Denis Majcen

Elektrolizer

MIRAN GAJSER

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Na delovnem mestu elektrolizer v Elektrolizi C sem zaposlen od sredine julija 1991 po prerazporeditvi iz tedanjega rdečega dela proizvodnje glinice. Pred nastopom dela sem moral opraviti zdravniški pregled ter dopolniti in obnoviti znanje iz varstva pri delu in požarne varnosti. Ob prihodu v Elektrolizo mi je bil dodeljen mentor, ki me je seznanil z vsemi dokumenti, ki določajo potek dela v izmeni. Nato me je poučil o vseh postopkih pri posluževanju elektroliznih celic s tal: ugašanje anodnega efekta, črpanje aluminija in elektrolita, dvigovanje tokovodnikov, polnjenje aluminijevega fluorida, zamenjava anod in čiščenje delovnega okolja. Ob usvajanju teh znanj sem se začel usposablјati za opravljanje istih postopkov z žerjavom. Po končanem šestmesečnem usposablјanju sem opravil izpit za žerjavovodjo ter začel samostojno opravljati vse naloge, vendar moram poudariti, da je potrebnega še kar nekaj časa, da pridobiš hitrost in rutino pri upravljanju žerjava. Delo z žerjavom je namreč zelo zahtevno in raznoliko, zato sta potrebni maksimalna zbranost in pazljivost, saj se lahko v nasprotnem primeru poškodujejo sodelavci in oprema (strojelomi). Prav tako je treba biti previden pri prehodu z enega žerjava na drugega, saj se vsak odziva nekoliko drugače, čeprav so vsi žerjavi skoraj enaki. Rekel bi, da jih je treba hitro »prečitati«, da lahko delo opraviš pravilno in varno. Polovico dela v elektrolizi opravimo z žerjavi in drugimi napravami, kot so

razna prevozna sredstva. Drugo polovico dela je treba opraviti ročno z raznimi ročnimi orodji (zasip anod z glinico in povratno kopeljo, odprava anodnega efekta, čiščenje dozirnikov, odbijanje spojev in deformacij na anodah in razne meritve na elektroliznih celicah). Srečujemo se tudi s pečnimi računalniki, ki krmilijo delovanje posamezne elektrolizne peči. S pomočjo tipk na sprednji strani računalnika mu povemo, da na elektrolizni celici izvajamo določene delovne operacije, kot povratne informacije pa dobimo razna sporočila, ki jih računalnik prikazuje na zaslonu (pojav anodnega efekta, nestabilnost delovanja, napake na povezavah dozirnikov). Poseben vpliv na delo in vzdušje v hali imajo letni časi. Najboljši čas sta pomlad in jesen, saj so takrat temperature bolj znosne in ne povzročajo preglavic sodelavcem in napravam. V poletnih mesecih je v elektrolizi zelo vroče, še posebej pri delovnih operacijah, kot sta zamenjava anod, ko imamo opraviti z odprtimi pečmi, ki dodatno dvigajo temperaturo okolice, ter črpanje aluminija in elektrolita, ko imamo opravka z vročo talino. V zimskem času je stvar obrnjena, saj naprave zamrzujejo, elektrolizerji pa smo zaradi vročine pečmi in črpalnega lonca na eni strani ter mraza okolice in prepriha na drugi strani podvrženi prehladu. Čeprav je delo elektrolizerja včasih težko, je zelo raznoliko in nikakor ne dolgočasno. x

Miran Gajser

Ugaševanje anodnega efekta

Pogovarjali smo se s Sašom Župankom

Injekcija bontona na prekmurski način

Beseda bonton nam vzbudi različne asociacije. Na splošno lahko rečemo, da gre za pravila spodobnega vedenja v družbi oziroma za splošne konvencionalne oblike obnašanja, ki veljajo v določenem okolju. Vsesplošnih pravil ni, ker so odvisna od kulture, časa, družbenega sloja ... Vsekakor pa lahko rečemo, da z načinom svojega obnašanja človek veliko pove o svojem statusu, izobrazbi in svojem značaju.

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: MATEVŽ PATERNOSTER

»Ker je bonton predolgo veljal za nekaj strogo resnega in konvencionalnega, s čimer si nihče najraje ne bi belil glave, se je sam lotil zadeve na povsem nov način.«

Saša Županek je topla panonska duša, ki ga mnogi poznajo pod imenom »prekmurski bontonolog«. Ker je bonton predolgo veljal za nekaj strogo resnega in konvencionalnega, s čimer si nihče najraje ne bi belil glave, se je sam lotil zadeve na povsem nov način. Pravila bontona je zavil v humor, ki nam ga daje v obliki stand-up komedije. Slovence ozavešča in razveseljuje s svojimi poučno-šaljivimi večeri, seminarji, predavanji in individualnimi svetovanji. Je predavatelj na Evropski šoli grafologije. Vsak četrtek ga lahko ujamete na Radiu Maxi in na mariborski televiziji RTS, kjer v oddaji Živa z Natalijo Bratkovič že drugo sezono pripravljata kotiček o bontonu. V prihodnosti ga boste lahko brali v Večerovi prilogi Bonbon. Zelo je ponosen na sodelovanje z Juretom Godlerjem, s katerim sta skupaj vodila veliko gala prireditev. Lani ga je s pohvalami pre-

senetila doktorica Rosvita Pesek, ki ga je povabila k sodelovanju.

»Dedek je bil moj prvi bontonolog.«

Saša Županek je prvih pet let svojega življenja preživel v majhni prekmurski vasici Šalovci, na obrobju Slovenije. Pogosto je pasel krave, najraje pa je imel babičine koruzne žgance, ki so bili nekaj posebnega. Bili so pripravljani z ljubeznijo. Tega obdobja se spominja: »Največji pečat na moje otroštvo je vtisnil dedek. Naučil me je veliko modrosti in me prvi soočil s pravili lepega vedenja. Bil je zelo redoljuben, in kljub temu da je bil preprosto človek, je bil zame glede obnašanja velik gospod.« Saša je vsak dan nosil mleko v vaško zbiralnico. Spominja se, da je bila kanglica za mleko skoraj večja od njega. Pred odhodom je dedek stopil pred njega in ga podučil: »Preden stopiš skozi vrata,

daj roko iz žepov, to nesnago, ki jo žvečiš, izpljuni iz ust in glasno pozdravi.« To si je zapomnil za vse življenje. Dedek ga je naučil tudi igranja šaha in kartanja. V osnovni šoli in splošni gimnaziji je oboževal matematiko in bil vsa leta odličen učenec. Bil je oproščen opravljanja mature. Ves čas se je spogledoval s športom, zato niti ni čudno, da se je kar za šest let zapisal treningu plesa, s poučevanjem katerega si je že v študentskih letih služil denar.

»Ni važno, ali boš odplesal vse naučene korake, bonton je tisti, s katerim boš očaral soplesalko.«

Saša se je po končani splošni gimnaziji odločil za študij gradbeništva, ki ga je leta 1983 pripeljal v Maribor. »Zaljubljen sem bil v matematiko, in kamor sem se ozrl, sem lahko občudoval zgradbe kot plod človekove ustvarjalnosti in idej.« Ta stavek je krojil njegovo pot, ki se je prepletala s študijem gradbeništva in kasneje tudi ekonomije. V tistem času je bil najboljši študent v generaciji, a se je po tistem že spogledoval z novo ljubeznijo, plesom. »Ples me je povsem prevzel. Mnogim se želje in možnosti ne prepletejo, meni pa so se. Lahko sem se ukvarjal s plesom in s tem tudi zaslužil. Veliko mi je pomenilo, da mi doma ni bilo več treba prositi za denar in da sem za razliko od drugih študentov še celo nekaj prispeval v domači proračun in s tem staršem olajšal življenje.« Saša je ostal zvest plesu skoraj petnajst let. V tem času je organiziral in vodil prek sto maturantskih plesov. Po tem je tudi najbolj razpoznaven. Prav pri plesu se je porodila ideja, ki je kasneje iz njega naredila izvrstnega bontonologa. V tistem času ga je najbolj zaznamoval mariborski plesni mojster Ludvik Simončič s svojo staro »dunajsko« šolo bontona. O njem se spominja: »Pri gospodu Simončiču sem obiskoval vse plesne tečaje in treninge ... Tudi drugače sva bila zelo povezana, saj sva živela v istem bloku in kar šest let sva skupaj hodila na jutranje sprehode in klepetala. On me je navdušil za bonton. Najbolj mi je ostala v spominu njegova misel, da preden prideš na plesišče, lahko narediš ogromno napak, zato ti znanje korakov nič ne pomeni. Bolj pomemb-

no od korakov je to, da damo pravilno pripelješ na plesišče, da ji odpreš vrata in odmakneš stol.« Plesni mojster Simončič pa na Sašo ni prenesel samo znanja s področja bontona, temveč se je v tem času tudi veliko naučil o tem, kako animirati sočloveka, kako se pravilno spogleduješ s publiko, kako jo navdušiš in o tem, kaj naredi dobrega pedagoga. Vse to mu je kasneje koristilo pri njegovih seminarjih, poučnih večerih in pri radijskih ter televizijskih nastopih, ki so mu dali povsem nov pečat oziroma vzdevek »prekmurski guru bontona«.

»Prekmurski guru bontona« ali »nova zvezda je rojena«

Saša je leta 1998 spoznal Zdravka Zupančiča in njegovo ženo Ano Aleksandro, ki sta ga povabila v njuno šolo retorike. To je bil zanj nov življenjski izziv, in čeprav je bil kar tri leta vsak teden razpet med Mursko Soboto in

»Njegova predavanja so vključevala znanja iz javnega nastopanja, bontona, zunanjega videza, poslovne urejenosti, poslovnega bontona, bontona sodobne komunikacije, priprave na razgovor za službo in svetovanja glede pravilne sestave vabil, voščil in izbora daril.«

Ljubljano, je želja po novem znanju premagala napor in odrekovanja. Njegova prizadevanja, zagnanost in simpatičen prekmurski dialekt niso ostali neopaženi, saj so mu že v drugem letniku šole ponudili mesto predavatelja. »Ta ideja je priletela kot strela z jasnega. Nekega dne se je Zdravko enostavno znašel v Prekmurju in me povabil na kavo. Z Ano Aleksandro sta iskala predavatelja, ki bi ju razbremenil, in spomnila sta se name. Opazila sta, da sem zagnan, zanesljiv, da se znam urediti. Najbolj pa ju je očaral moj prekmurski dialekt. To je bilo prvič, da nisem potreboval noči za premislek, temveč sem ponujeno takoj sprejel. Tako sem dobil svoje sanjsko delo. Delal sem to, kar me veseli, in za delo so me korektno plačali.« S tem so se Saši odprla nova vrata v povsem nov svet. Začel je polniti dvorane in povsod je doživel bučne ovacije. Zapeljeval je s svojim prekmurskim šarmom. Na začetku v svoja predavanja ni vpletal veliko humorja. Predaval je podjetnikom, politikom in drugim skupinam. Njegova predavanja so vključevala znanja iz javnega nastopanja, bontona, zunanjega videza, poslovne urejenos-

»Slovenci nismo slabi govorniki, le vzgojeni nismo v govorce. Napačen odnos imamo do retorike in pogosto se obnašamo nesamozavestno in hlapčevsko, kar izvira iz naše zgodovine.«

ti, poslovnega bontona, bontona sodobne komunikacije, priprave na razgovor za službo in svetovanja glede pravilne sestave vabil, voščil in izbora daril. Sčasoma je začutil, da ljudje nova znanja veliko bolje sprejemajo, če jim jih daje s humorjem, in tako se je rodila ideja o poučni »stand-up« komediji.

»Med humoristom in 'teroristom' je samo majhen korak.«

»Ko gre za bonton, se je najlažje smejati drugim,« pravi Saša. »Večinoma svojih napak sploh ne vidimo oziroma se jih ne zavedamo. Zato sem se čutil poklicanega, da ljudi opozorim na napake ali nepravilnosti, ki jih počnejo v vsakdanjem in poslovnem življenju. Ljudje splošno mislijo, da vedo vse o bontonu. Na mojih predavanjih pa ugotovijo, da je bonton tako širok pojem, da bi na TV in radiu lahko o tem imel doživljenjsko oddajo, pa še ne bi zmanjkalo tem. V Sloveniji ni veliko dobrih humoristov. Osebnost mi je zelo blizu humor Saša Hribarja in humor ekipe reporterja Milana. V Prekmurju je en in edini humorist Dušan Radič. Pri naštetih poante povedanega ne dobimo na krožniku, temveč je inteligentno skrita med vrsticami. Zelo ozka je črta med humoristom, ki ljudi zabava, in 'teroristom', ki publiko s svojim humorjem ubija in dolgočasi.«

»Obleka naredi človeka.«

Saša na svojih predavanjih rad na humoren način opozori na »ocvirke« oziroma na najbolj očitne napake, ki jih ljudje naredimo pri oblačenju. Pravilna izbira obleke se mu zdi še posebej pomembna v poslovnem svetu. Na vprašanje, ali lahko našteje nekaj »ocvirkov«, ki so po njegovem mnenju najpogostejši in bodejo v oči, je dejal: »Pri moškem se ponavadi ne zatakne pri samem nakupu obleke, temveč v načinu, kako potem to obleko obleče in nosi. Za slovenskega poslovneža še vedno velja pravilo majhen telefon in velik avto. Najbolj zbode v oči kontrast med čevlji in obleko. Če je obleka izbrana z okusom in iz prefinjenih materialov, potem zraven ne moreš obuti cenenih čevljev. Ampak prav ta napaka je najbolj pogosta, pa naj gre za poslovneže ali

politike. Med politiki so moderni čevlji z gumijastim podplatom, ki jih potem nosijo od poletja pa do zime, in to prav za vse priložnosti. Druga stvar je pleša. Testosteron in stres pri moškem z leti pospešita izpadanje las, kar ni nič dramatičnega, vse dokler moški svoje pleše ne začne skrivati. Če želi biti urejen, si mora lase ob pleši skrajšati, s tem bo vedno urejen. Tretja grda razvada so roke v žepu. V poslovnem svetu je zelo pomembna govornica telesa, zato lahko roke v žepu sogo- vorniku sporočajo, da smo nesamozavestni, v zadregi ali da kaj skrivamo. To težavo lahko odpravite tako, da si žepa na suknjičih in hlačah preprosto zašijete. Zelo moteče so tudi srajce s kratkimi rokavi pod elegantnimi suknjiči. Tudi če je zelo toplo, poslovnež po bontonu naj ne bi nosil srajce s kratkimi rokavi. Pri ženskah bi opozoril na nakit, kjer velja pravilo manj je več. V poslovnem svetu si ženske naj ne bi privoščile več kot pet kosov nakita, s tem da se uhani štejejo za dva kosa. Tudi preveč vzorčaste nogavice so moteče. Prekratka krila, pregloboki dekolteji ter prosojna in oprijeta oblačila niso zaželena v poslovnem svetu.«

Slava Hrvatom za kravato

»Med politiki velja, da kravata pove marsikaj o človeku. Resna kravata skriva resnega politika in obratno. Mnogo poslovnežev in politikov tudi ne obvlada govornice kravate, ki je skrita za vzorcem črt, ki jo krasijo. Če črte na kravati potekajo od desnega ramena proti levemu boku, potem vemo, da gre za ameriškega poslovneža. Obratna smer črt je rezervirana za evropske poslovneže. Če boste pokukali v trgovino s kravatami, boste na prodajnih policah našli večino evropskih kravat, kar pomeni, da proizvajalci to pravilo dobro poznajo. O tem nikar ne sprašujte prodajalcev, ker vas bodo debelo gledali.«

»Povprečen Slovenec bi raje umrl kot javno nastopal.«

»Zdi se mi, da je razlika med severnimi in južnimi državami. Na jugu so pravila bontona veliko bolj ohlapna kot na severu. Tako Italijani že pogovorno radi zamujajo in se glasno pogovarjajo drug čez drugega, Nemci

»Osebnost mi je zelo blizu humor Saša Hribarja in humor ekipe reporterja Milana.«

pa veljajo za zelo redoljubne in točne. Tudi to je bonton, čeprav tega ne moremo posploševati. Slovenci radi poudarjamo, da nismo dobri govorniki. S tem se ne bi strinjali. Tukaj bi celo uporabil znani rek, da se pesnik rodi, govorec pa se naredi. Če pogledate naš šolski sistem, potem boste ugotovili, da se klepetanje kaznuje. Starši pa svoje otroke nenehno silijo v javno nastopanje, in to v obdobju, ko so najbolj sramežljivi. Spomnim se, da sem kot otrok igral harmoniko, na kar je bil moj oče zelo ponosen. Potem je od mene pri vsakem obisku zahteval, da to tudi javno pokažem. Bilo mi je neprijetno in tako se ta neprijetni občutek in strah do javnega nastopanja in govorjenja naselita v otroka in se z leti samo še stopnjujeta. Slovenci nismo slabi govorniki, le vzgojeni nismo v govorce. Napačen odnos imamo do retorike in pogosto se obnašamo nesamozavestno in hlapčevsko, kar izvira iz naše zgodovine. In če si povprečen Slovenec v javnosti ne upa spregovoriti, pa ta svoj kompleks potem zdravi na nogometnih tekmah, kjer postane celo preveč 'zgovoren'.« (smeh)x

Uspeli na razpisu

LILIJANA DITRIH

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano oziroma Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja je razpisala sredstva za namen posodabljanja kmetijskih gospodarstev in Revital se je prijavil na razpis. Delež sredstev, ki jih zagotavlja EU, znaša 75 odstotkov, delež slovenskih sredstev je 25 odstotkov.

Revitalu je uspelo pridobiti nepovratna sredstva Programa razvoja podeželja, sofinanciranega iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), iz ukrepa 121: Posodabljanje kmetijskih gospodarstev iz Programa razvoja podeželja 2007–2013. Revitalu je tako za naložbe v obnovljive vire energije za potrebe kmetijskega gospodarstva uspelo pridobiti nepovratna sredstva do višine 280.647,31 evra. Revital se je na razpis prijavil s projektom kotlovnice in toplovodi. Treba je povedati, da so pogoji za pridobitev sredstev izjemno strogi, postopki dolgotrajni in zapleteni. Vse je nastavljeno tako, da je pred začetkom investicije treba imeti

vsa dovoljenja. Vrednost nepovratnih sredstev je lahko 40 odstotkov od celotne investicije pod pogojem, da je investicija izvedena v skladu s projektom, ponodbami in plačili. Črpanje sredstev se mora začeti 1. maja 2011 in do takrat je treba dokončati 10 odstotkov celotne investicije.

Revital namerava kandidirati tudi na novih razpisih, in sicer za manjšo investicijo v vrednosti od 120 do 150 tisoč evrov v ogrevanje in namakanje v obstoječa plastenjaka, kjer je spet mogoče pridobiti 40 odstotkov vrednosti celotne investicije. V Revitalu upajo, da jim bo iz raznih razpisov uspelo pridobiti nepovratna sredstva v višini od 400 do 450 tisoč evrov.

Zopet se je pokazalo, da so postopki pridobivanja nepovratnih sredstev EU izjemno zapleteni, dolgotrajni, da zahtevajo veliko dela, znanja in energije. Zato lahko sodelavcem Revitala in vsem, ki so pri projektu sodelovali, iskreno čestitamo in jim zaželimo uspehe pri črpanju sredstev EU tudi v prihodnje. x

Kotlovnica v Revitalu

REKREACIJA

Dan mladosti – peš v Kumrovec

IVAN OGRINC

Stojijo z leve: Vekoslav Cestnik, Milan Kolednik, Franc Fišer, Matjaž Podhostnik, spodaj z leve: Ivan Ogrinc, Martin Kovačec, Branko Škrabl in Branko Grobelšek.

V začetku marca se nam je porodila ideja, da bi se za dan mladosti peš podali v Kumrovec. Navdih za to je bil že kar tradicionalni »peti kolesarski desant na Kumrovec«. Prijatelji iz Vzdrževanja smo se zato začeli malo pripravljati. Trikrat, štirikrat smo se odpravili na štiri- ali peturne skupne pohode po naših lepih Halozah. Ekipa

sedmih je bila določena v začetku maja, trasa prav tako, samo še pravi trenutek smo čakali. Izbran je bil 24. maj. Ob 18. uri smo startali na Ptujski Gori, od koder smo se podali na 53 kilometrov dolgo pot proti Titovi rojstni hiši. Noč je bila zanimiva, vzdušje odlično, vreme prav tako, žuljev malo, tako da smo 25.

maja, na dan mladosti, ob 7. uri zjutraj zadovoljni prispeli na cilj. Sledilo je fotografiranje, pa kozarec našega domačega na zdravje in obljudba, da se je ta pohod sicer zgodil prvič, zagotovo pa ne zadnjič.

Moram povedati, da smo ves čas ob sebi imeli spremljevalni avto, voznik pa je sproti skrbel, da nismo bili ne

žejni in ne lačni, pa še za kakšno fotografiranje za spomin smo si vzeli čas. Odlična je bila tudi malica, za katero pa je poskrbelo spremstvo kolesarjev, ki so malo za nami izvedli zgoraj omenjeni »desant«.x

REKREACIJA

Tradicionalni kolesarski desant na Kumrovec

SLAVKO KRAJNC
FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

Petindvajseti maj je bil dan mladosti, rojstni dan maršala Tita, praznik za šolsko mladino. Vrhunec simbolnega nošenja štafete je bil v Beogradu, takratnem glavnem mestu SFRJ, ko so štafeto na stadionu predali v roke predsedniku Josipu Brozu Titu. V šoli smo imeli takrat različne proslave, ki so jih prirejali pionirji in pionirke. Njihovi simboli so bili modra titovka in rdeča ruta ter za fante bela srajca, za punce pa modro krilo z belo bluzo. Temu v spomin tudi v Talumu nadaljujemo tradicijo in se na ta dan vsako leto s kolesi podamo na pot v Kumrovec. Tako je bilo tudi letos. Zbrali smo se pred restavracijo Pan v Kidričevem.

Čeprav je bilo prejšnje dni slabo vreme, nas je v torek razveselilo lepo, sončno jutro. Ob 7. uri smo se zbrali, popili kavico, preverili, ali imamo vsi osebne dokumente, ter se po kratkih uvodnih besedah Danijela Lačna, ki je poskrbel, da ne bomo lačni, podali na pot. Ker je bila skupina malo večja, se je peljala v običajnem prometu. To pomeni, da je bilo treba upoštevati cestnoprometne predpise, kar pa ni zmeraj odvisno od kolesarjev, ampak tudi od drugih udeležencev v cestnem prometu. Marsikateri voznik avtomobila nas preceni in nas spregleda, kar lahko pripelje do nesreče. Ker smo udeleženci tega kolesarjenja predvsem

kolesarski navdušenci, ki imamo eni več, drugi manj prevoženih kilometrov, je ta razdalja za vse velik dogodek. Vsako leto se nas zbere več kot leto prej, kar pomeni, da postaja dogodek tradicionalen, česar smo vsi veseli.

Pot nas je vodila proti Ptujski Gori in Stopercam, kjer se je pri spustu pojavil manjši nepredviden dogodek, ki se je končal s padcem in zlomljeno ključnico. In tako je moral Bernhard v ptujsko bolnišnico. Prevoz smo opravili kar sami, saj smo imeli spremno vozilo, ki je za nepredvidene dogodke najboljša rešitev. Kolesarjenje je del vzpenjanja in spuščanja, sledi vožnja po ravnini, pri čemer je prav tako potrebne dovolj zbranosti, kajti vsak nepredviden dogodek lahko otežuje nadaljevanje vožnje. Mi smo pot nadaljevali skupaj do mejnega prehoda s sosednjo državo Hrvaško, do Rogatca. Tam smo se razdelili v dve skupini: prva je pot nadaljevala po Hrvaški, ki je malo bolj hribovita, druga pa je kolesarila bolj po ravninskem delu in se je naprej podala po Sloveniji. Skupaj smo se dobili v Kumrovcu. Na cilju so nas že pričakali Talumovi pohodniki, ki so prispeli že pred nami, kajti na pot so odšli že v ponedeljek ob 18. uri. Skupaj smo se okrepčali z dunajskimi zrezki, bananami ter nadomestili izgubljeno energijo

z osvežilno pijačo. Zelo lepo je v samem Kumrovcu, ki ga kot muzej ves čas obnavljajo. V obnovljenih hišah sta razstavljeni orodje in material, ki so ju uporabljali v takratnih časih, ter se tako ohranjata za naše prihodnje rodove. Kot je že v navadi, smo naredili tudi skupno »gasilsko sliko« pred spomenikom, ki stoji pred Titovo rojstno hišo. Po krajšem počitku smo se vračali po isti poti, se pravi v dveh skupinah, in se spet dobili v Rogatcu. Seveda je bil potreben počitek, pa ne zaradi kondicije, ampak zato, da nadomestimo izgubljeno količino tekočine zaradi vročine. Sledilo je skupno kolesarjenje do restavracije Pan, kjer smo se okrepčali s polnjenimi paprikami. Vsi smo uspešno prekolesarili planirano razdaljo. Števec je na koncu pokazal 120 prevoženih kilometrov po zahtevnejši poti, nekaj več kilometrov pa so pokazali števcu na kolesih tistih, ki so vozili po bolj ravninskem delu. Najpomembnejši pri vsem tem je bil osebni občutek zadovoljstva, ki je toliko večji, ko vemo, da smo odpeljali vožnjo, v kateri smo uživali. Mislim, da je takšen način druženja zelo spodbuden in primeren, kajti res se je treba družiti tudi zunaj delovnega časa. Pa naj še kdo reče, da včasih ni bilo lepo.x

Metalurgija

GREGOR JURKO

FOTO: [HTTP://ETHNOLOGY.FILES.WORDPRESS.COM/2009/07/7.JPG](http://ethnology.files.wordpress.com/2009/07/7.JPG)

Sodelavcem z bolj »nenavadnim« emšom in nižjo matično številko se morda zdi livarstvo kot osnovna dejavnost Taluma nekaj samoumevnega, posebej če gledamo skozi prizmo dnevnih problemov logistike kovin, nabavnih in prodajnih cen, vhodnih surovin, končnih izdelkov, financ in kar je še podobnih izzivov, s katerimi se na različne načine spopada vsak od nas.

Vsekakor je bogokletno, če ekonomist piše o metalurgiji. Kljub temu bom tvegaj, da morda najdemo kaj zanimivega. Če malo pobrskamo po spletu (ker zaprašenih knjig nihče več ne odpira), lahko veliko izvemo o vedi, ki je bistveno vplivala na razvoj civilizacije, kot jo poznamo danes, ko smo celo prazgodovinska obdobja razdelili na dobe kovin, in sicer na čas bakra – bakreno dobo (5000 let pred našim štejetjem), čas bronastega doba (3000 let pred našim štejetjem) in nazadnje čas železa – železno dobo (1000 let pred našim štejetjem), medtem ko je aluminij med nami slabih 200 let. Skratka: nakit, različna kopja,

raznovrstne posode, orodja in podobni izdelki, ki jih srečujemo po muzejih, so bili odliti že davno pred 21. novembrom 1954.

Najbolj verjetna teorija o začetku livarstva izhaja iz dejstva, da so nekoč ognjišče zavarovali s kamenjem, ki je vsebovalo kovine z nižjim tališčem, te kovine pa so se sčasoma izločile zaradi visokih temperatur. Naslednji pomemben mejnik razvoja civilizacij je

bila iznajdba zlitin. Še danes nam namreč predstavlja uganko iznajdba bronastega kot zlitine bakra in kositra, predvsem zato, ker se ta dva elementa v naravi ne pojavljata skupaj.

Da pa ne bi budnega očesa bralca utrujali s zgodovinskimi podatki, ki so dostopni vsem, ki jih to morda zanima, želimo izpostaviti predvsem metafizični vidik livarstva oziroma tesno povezanost s filozofijo, kljub temu da znanje metalurgije na prvi pogled deluje precej oprijemljivo. Pa ni! Antična metalurgija je imela veliko zveze z alkimijo, filozofijo, okultnimi znanostmi, skratka, veljala je za mejno znanost, kjer so vse stvari diskutabilne in nobena resnica ni dokončna – podobno kot v religiji. Zdi se mi, da se ponovno vračamo k tem koreninam, še posebej zaradi dnevnih metalurških debat, ki se pojavijo ob morebitni reklamaciji ali ob vse pogostejših spremembah tehničnih specifikacij, ko ugotavljamo vpliv vsebnosti posameznega elementa na lastnosti celotne zlitine, in to v delčkih na milijon enot. Kot neobremenjenega opazovalca s področja družboslovja me spremljanje debat o vplivu posameznih elementov, ki jih ni mogoče z gotovostjo izmeriti, spomni na dejstvo, da je metalurgija precej filozofska veda in da skupaj z metalurgi pravzaprav zelo malo vemo o svetu, v katerem živimo. Da je možnih odgovorov več in da morda nobeden ni pravičen. Čeprav lahko v petih minutah analiziramo 29 različnih elementov v aluminijevi zlitini na šest decimalk natančno, nam to zaradi merilne negotovosti ne pove kaj dosti, kaj šele da bi lahko razglabljali o mešanici vplivov vseh elementov na lastnosti posamezne zlitine.

Sledi simpatična anekdota, ki je sicer iz fizike, ampak nauk, ki ga želimo izvleči, je enak: marsičesa ne vemo, možnih poti in resnic je veliko, zato je še toliko bolj pomembno, da se znajdemo.

Na univerzi v Københavnu so študentom fizike zastavili naslednje vprašanje: Kako se izmeri višina nebotičnika s pomočjo barometra? Eden od študentov je odgovoril: »Na barometer privežemo dolgo vrvico in ga spustimo z vrha nebotičnika do tal. Dolžina vrvice plus dolžina barometra ustrežata višini nebotičnika.«

Odgovor je izpraševalca tako razjezil, da je študenta takoj nagnal. Ta pa se je skliceval na svoje pravice in utemeljeval, da je bil odgovor nedvomno pravičen.

Univerza je nato imenovala neodvisnega razsodnika, ki naj bi odločil. Ta je presodil, da je bil odgovor v resnici pravičen, vendar pri tem ni bilo zaznani znanja fizike. Da bi problem rešili, so študenta še enkrat poklicali in mu dali šest minut časa, da bi odgovor povedal, a tako, da bi bilo v njem mogoče zaznati vsaj minimalno poznavanje osnovnih fizikalnih principov. Pet minut je študent sedel s sklonjeno glavo, zamišljen, ne da bi kaj rekel.

Razsodnik ga je opomnil, da čas teče. Študent je odgovoril, da ima nekaj zelo tehtnih odgovorov, vendar se ne more odločiti, katerega naj uporabi.

Ko so mu priporočili, naj pohiti, je odgovoril: »Prvič, barometer lahko nesemo na vrh nebotičnika, ga spustimo čez rob, da pade, in zmerimo čas, ki ga potrebuje za padec do tal. S formulo $H = 0,5 g \times t^2$ izračunamo razdaljo oziroma višino. Barometer bi bil pri tem žal uničen. Drugič, če sije sonce, bi izmerili višino barometra in dolžino njegove sence. Potem bi izmerili še dolžino sence nebotičnika in bi nalogo brez težav rešili s proporcionalno aritmetiko. Če bi se hoteli iti visoko znanost, bi na barometer privežali kratko vrvico, ga zanihali najprej na tleh, potem pa še na vrhu. Višina bi ustrezala odmiku gravitacijske vztrajnosti $T = 2 \pi^2 (l/g)$. Če pa bi imel nebotičnik zunanje požarne stopnice, bi bilo najbolj preprosto iti po njih, jih izmeriti z dolžinami barometra in zgoraj seštet. Če bi pa hoteli dolgočasno pravoverno rešitev, je seveda mogoče barometer uporabiti za merjenje zračnega tlaka na vrhu zgradbe in na tleh, razliko v milibarih pa uporabiti za izračun razlike višinske razlike.

Ampak ker nas stalno pozivate k urjenu neodvisnosti razuma in k uporabi znanstvenih metod, bi bilo brez dvoma bolj preprosto potrkati na hišnikova vrata in mu reči: 'Če želite luštkan barometer, vam ga podarim, vi mi pa povejte, kako visoka je hiša.'«

Študent se je pisal Niels Bohr in je bil prvi Danec, ki je dobil Nobelovo nagrado.^x

Fotografije meseca

Najvišja zgradba na svetu, Dubai. Foto: Brigita Ačimović.

Kapnik. Foto: Bogdan Lukman.

Narcise na Golici. Foto: Avgust Šibila.

Meditiranje. Foto: Lidija Kosi.

Zrcalce, zrcalce na steni povej, koliko talentov v deželi je tej

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

»Seveda, oni želijo, da sem nesramen do njih. Ljudje pridejo in pojejo, in jaz jim rečem: 'To je bilo super. Hvala.' In oni me pogledajo: 'No, ali ne boš nesramen do mene?' Ne! Kadar zamudim avdicijo, to tekmovalce zelo vznemiri – ker me ni tam – ker pričakujejo, da bom krut do njih – to je neke vrste značka časti. Tako zelo noro je vse skupaj.«

(Simon Cowell, oče šova »Ima talent«, citat iz intervjuja v *Playboy Magazine*, 2006)

Če so prejšnje stoletje zaznamovale »jokave« mehiške »žajfnice« v slogu Esmeralde, zaradi katerih je za kakšno uro na dan zastal promet, se izpraznile trgovine in so telefoni zvonili v prazno, potem lahko rečemo, da smo z novim tisočletjem še korak bliže nenavadni medijski evforiji.

Pravzaprav je težko oceniti natančno rojstvo nove medijske ere, a zdi se mi, da zametki segajo globoko v čas senzacionalnega in vizionarskega filma Trumanov šov (The Truman show). Spominjam se, da je bil film prava senzacija, saj je ponujal nova vprašanja in povsem nov medijski pristop, ko človekovo življenje postane filmska uspešnica, ob kateri se naslaja svet. Truman kot poskusni zajček pridno raste v eksperimentalnem svetu in hrani svet, lačen pristnega čustvovanja. Ob njem lahko ponovno vzdihujemo, jočejo, se čudijo, smejiijo in podživijo parado čustev v vseh odtenkih. Nihče se ne vpraša, kje je meja in kakšne so pravice poskusnega zajčka, vse dokler Truman ne odkrije skrivnosti svojega malega sveta in si zaželi tistega »ta pravega«. Kljub temu da je »ta pravi« svet izpraznjen, gnil in oropan čustvovanja, si ga želi. In

majhen človek za TV-ekrani naposled razsodi, da je treba poskusnega zajca spustiti na svobodo. Popolna katarza. Zmaga razuma nad čustvi. Zmaga zdrave pameti nad izprijenim medijskim hedonizmom.

Film je bil prelomnica in napoved novega medijskega vala, ki bo krojil to tisočletje. Svet je povil vreščече otročička v prisposodi velikih medijskih šovov, ki bodo novodobna zabava zdolgočasene družbe.

Včasih razmišljam, da otrokom ne bi smeli brati pravljic s srečnim koncem, saj se vera v katarzične konce pravljic tako globoko zakorenini v našo podzavest, da potem vse življenje skrivoma hrepenimo po njej. Čemu se slepiti? Življenje ni pravljica in srečni konci so relativni.

Samo vprašanje časa je bilo, kdaj bo svet izpljunil človeka, ki se bo v imenu zaslužkarstva znal vživeti v naše otoške želje, zakopane na dnu vsakdanjega monotonega življenja, in nam pričarati resnično pravljico s čisto pravo katarzo. Kaj dobimo, če zmešamo Pepelko, Trnuljčico, Sneguljčico in Grdega račka? Odgovor je preprost. Dobimo šov »Slovenija ima talent«.

Če se nad mojo izjavo zgražate ali pa odkimavate, potem je čas, da sname mo rožnata očala in pokukamo v zakulisje šova, kjer naša čutenja kujejo v zlatnike, ki so iz Simona Cowella, očeta talentov, čez noč ustvarili najbogatejšega televizijca nove medijske ere.

Projekt Slovenija ima talent je povzročil največjo mobilizacijo v zgodovini slovenske TV-produkcije. Ob nedeljskih večerih so se gledalci zalepili na svoje TV-zaslone kot večče na svetilke. Časopisi so razgrabili vsako drobtinico in iz mušice ustvarili slona. Pomembna je bila vsaka podrobnost, iztrgana iz zasebnosti novepečenega talenta. Majhen človek iz sosednje ulice, ki ga do sedaj ni nihče opazil, je čez noč postal predmet našega občudovanja. Podobno kot umazana Pepelka, ki je vsak dan od jutra do večera igrala »deklico za vse« in hrepenela po tem, da končno opazijo njeno lepoto. In zgodi se Slovenija ima talent v podobi čudovitih oblek, nepozabne scene, tisoč občudujočih pogledov, uprtih na oder, kjer stoji Pepelka v vsem svojem sijaju, da nam pokaže, koliko lepote lahko izvabi iz

sebe. Publika ob TV-zaslonih obnemi. Mešajo se občutki začudenja, vzhičenja, histerije, solze ganjenosti. Pepelka dobi svojo malo kronico in prelepo oblekico. Mali angelček s svetlimi nedolžnimi kodrčki, čigar ime niti ni pomembno, iz sebe izvablja glasove slavčka. Imamo svojo malo Pepelko v prisposodi malega človeka. Ljubko, nedolžno, pogumno, majhno junakinjo, ki dokaže, da je v velikem svetu tudi nemogoče mogoče. V svet sporoča apel, da je vredno upati. Mediji si manejo roke. Imajo pravljico, ki bo zapolnila medijski prostor.

V ponedeljek so ugasnile luči na odru slovenskega talenta in življenje malih ljudi se je počasi vrnilo v ustaljeni ritem, tako drugačen od pravljic. Spet se bomo prebijali skozi nori tempo življenja in čakali na novo pravljico, ki bo za hip pretresla naša življenja. In to ravno v tistem trenutku, ko smo se že skoraj vdali v usodo in opustili svoje upe.

A kaj se bo zgodilo z malo Pepelko Lino Kuduzović, ki se ji je svet kar čez noč obrnil na glavo? Kako bo tako majhno in krhko bitje lahko kljubovalo vsej tej medijski pozornosti? Kako ji bo ta navidezna pravljica spremenila življenje? Kaj se bo zgodilo takrat, ko bo svet izgubil zanimanje za njen talent in bo ostala sredi sveta s svojimi malimi strahovi? Komu mar, dragi mojil! Naše pravljice se vedno končajo s stavkom »In živila sta srečno do konca dni«. Kaj se je zgodilo dalje? Hmmm ... To ni več v domeni pravljice. Važno je, da je jutri nov dan, ki bo rodil nov šov. V gladiatorsko areno bomo spustili novo žrtveno jaganje in pustili, da ga medijsko dogajanje raztrga na drobne koščke. To je majhna žrtev za veliko naslavo. x

Izlet v Bratislavo

MILAN FAJT, LILIJANA DITRIH
FOTO: BOGDAN LUKMAN

V soboto, 29. maja, smo se v organizaciji Konference sindikata Talum in agencije Sonček odpravili na dvodnevni izlet v Bratislavo. Ponavadi smo na ogled prestolnic sosednjih držav odhajali v poznih nočnih urah, kar pa sedaj ni bilo potrebno, saj je Bratislava oddaljena dobrih pet ur vožnje. Naše potovanje se je začelo ob 6. uri zjutraj na železniški postaji na Ptuju. V Kidričevem so se nam pridružili še preostali sodelavci in sodelavke. Potovali smo z dvema avtobusoma, majhnim in velikim. Bilo nas je 76. Tisti sodelavci in sodelavke, ki so Bratislavo obiskali v časih sovjetskega tipa socializma, so znali povedati zanimive zgodbe o dogajanjih na meji, o prisotnosti vojske in policije na vsakem koraku. Sedaj smo ugotovili, da prestopamo mejo med Avstrijo in Slovaško, po tem, da smo morali nabaviti napravo, s katero smo plačali cestnino. Ob poti je bilo na desetine, na stotine vetrnic za pridobivanje električne energije. V Bratislavo smo prispeli okrog poldneva. Najprej smo se odpravili na ogled mogočnega gradu, ki dominira nad Donavo. Z gradu je čudovit pogled daleč naokoli, na Donavo, na gromozanska blokovska naselja. Ena izmed glavnih atrakcij, ki si jo lahko ogledamo z gradu, je seveda 430 metrov dolg Novi most z »letečim krožnikom« na vrhu (»UFO-restavracija«). Staro mestno jedro je lepo urejeno, zanimivo, znamenitosti niso razmetane na velikih razdaljah, da bi si med ogledi »obrusili« pete.

»Tudi na tem izletu je bilo prijetno vzdušje, druženje. Sodelavce, ki jih drugače srečuješ pri delu, tako spoznaš tudi z druge strani, kar vsemu daje neki nov čar.«

Katedrala svetega Martina je najmočnejša cerkev v Bratislavi. Znana je predvsem po kronanju madžarskih kraljev. Na vrhu 85 metrov visokega zvonika je replika krone svetega Štefana. Naš poskus, da bi na hitrico pokukali v cerkev in si brez plačila vstopnine ogledali čudovit strop, vitraje in prižnico, je bil že na vhodu v kali zatrt. Tako smo se zadovoljili s pojasnili našega vodiča.

Mestna hiša na glavnem trgu starega mestnega jedra deluje prav malo »zmešano«, saj je prava mešanica gotike, baroka in renesanse. Najbolj smo si zapomnili vzdano topovsko kroglo pod oknom na levi strani stavbe. To naj bi bil »spominček« na Napoleono-vo obstreljevanje Bratislave. Na glav-

opozorjeni, da v Bratislavi ne bomo našli kave po našem okusu, smo vseeno imeli srečo in dobili kar dober približek prave dobre kave.

Ko omenjamo zanimive kipe, ne moremo mimo Schöne Nacija, kipa prijaznega gospoda, ki je živel v Bratislavi v prejšnjem stoletju in je še vedel, kaj je to bonton. Pred vsako gospodično je privzdignil klobuk in ji dal kompliment z besedami: »Schöne, schöne.« (»Lepa, lepa.«) Sodelavce so se z veseljem slikale v objemu z Ignacem Lamarjem – takšno je bilo namreč pravo gospodovo ime.

Čumil nas je presenetil sredi ulice, saj je kukal iz kanalizacijskega jaška. Na nekem drugem koncu se je sredi ulice bohotal velik kardinalski klobuk.

nem trgu je tudi velika fontana, nekaj »kafičev« in ogromno stojnic z bolj ali manj domiselnimi spominki. Tukaj se ustavlja vlakec, ki vas popelje po starem mestnem jedru. V Bratislavi je tudi nekaj prav zanimivih kipov. Na trgu tako stoji na klopcu naslonjen Napoleonov vojak, ki ga je obstreljevanje Bratislave očitno precej utrudilo ali pa samo dolgočasilo. Na drugem koncu trga je kip stražarja v stražnici, ki prav mirko zre na okolico. Na tem mestu se je končal prvi del ogleda znamenitosti. Na razpolago smo imeli dobro uro, da si privoščimo kaj za zob, da se odžejamo s pivom ali »osvežimo« s kavo. Kot je že običajno v turističnih krajih, so cene v centru, okrog glavnih turističnih znamenitosti, precej zasoljene. Ko pa se premaknete v stranske ulice, postanejo popolnoma znosne, primerne. Čeprav smo bili

Ko smo se malce osvežili in odpočili, smo nadaljevali ogled znamenitosti. Velik bel stolp, visok 51 metrov, predstavlja Mihaelova vrata, ki so edina ohranjena v starem mestnem obzidju. Tukaj je tudi najožja hiša v Evropi, saj je široka le 130 centimetrov. S tem se zelo radi pohvalijo. V tlaku je vgrajen kompas, ki nam pokaže razdalje do različnih mest po svetu. Na kompasu ni nobenega slovenskega mesta. Sram jih naj bo! V tlakovcu so bile na posameznih mestih tudi kovinske krone. Ker me je občasno bolj prevzele fotografiranje kot poslušanje razlage, ne vem več, kaj so predstavljale. Slovaško narodno gledališče (Slovenské národné divadlo) s čudovitim vodnjakom se mi je zdelo zelo podobno stavbi v stari Ljubljani. V Bratislavi sta živela in delala tudi glasbena velikana Mozart in Liszt.

Ogledali smo si hišo, v kateri je deloval Mozart, in mesto, ki ga je imel rad Liszt.

Okrog 18. ure smo zapustili središče Bratislave in se odpeljali v hotel Baronka, ki stoji na obronkih Malih Karpátov, v smeri Bratislava–Rača. Središče Bratislave je bilo s tramvajskimi linijami dosegljivo v dobrih 20 minutah. Če bi si zaželeli nočnega življenja v središču, bi lahko štiri za ceno 10 evrov odpeljal taksi. Hotel je bil zelo prijeten, hrana dobra. Po večerji smo se »raztepli« po bližnjih lokalih in pokušali slovaška piva.

V nedeljo smo se ob 9. uri odpravili na ogled delavnice porcelana. Češka in Slovaška sta bili znani izdelovalki porcelana – znamka Bohemia je bila

znana po celem svetu. Gospa, ki je vodila našo skupino, nam je stvari predstavljala v slovaščini in lahko rečem, da smo jo zelo dobro razumeli, prevod skoraj ni bil potreben. Prijazne gospe in gospod so nam prikazali celoten postopek nastajanja izdelkov: kako se meša glina, kako se pod spretnimi rokami spreminja v zanimive, uporabne izdelke, kako se barva, krasi ... V oblikovanju predmeta iz gline se je preizkusil tudi Milan, predsednik sindikata, a ni bil preveč zadovoljen s svojim izdelkom. Po njegovem in našem prepričanju bi mu izdelek bolje uspel, če se ne bi mojster toliko vmešaval v njegovo delo. Na koncu smo seveda kupili nekaj malenkosti za spomin. Nato smo se odpeljali na

degustacijo vin v bližnji kraj. V precej veliki vinski kleti smo degustirali tri vrste vin. Dve sta bili bolj sladki (taki za ženske), eno pa bolj močno. Spominjalo je na naš merlot, refošk, se je pa dobro podalo h golaževi juhici, ki so jo postregli zraven.

Nato je sledil še zadnji ogled – ruševine gradu Devin. V vsej svoji zgodovini je bil grad postojanka rimskega imperija, z njim so gospodovali Madžari, uspešno se je upiral turškim vpadom, a v ruševine so ga spremenili Napoleonovi vojaki. Grad stoji na slikoviti vzpetini, kjer se Morava izliva v Donavo. Za Slovake ima velik simbolični pomen, je pa tudi kraj, kamor ob koncu tedna prihajajo na oddih, na rekreacijo.

Na koncu smo se odpeljali v velik nakupovalni center, kjer smo kupili nekaj stvari za domov (Borovičko, pivo, sladkarije, igrače za otroke). Še prej smo se sprehodili po parku, kjer je na Hviezdoslavovem trgu čudovita fontana. V časopisu sem pozneje zasledila, da je v njej opravil »training« naš Peter Kauzer v kajaku (v Bratislavi je potekalo evropsko prvenstvo).

V zgodnjem popoldnevu smo se odpravili domov. Na poti smo se nekajkrat ustavili in v večernih urah prispeli domov.

Tudi na tem izletu je bilo prijetno vzdušje, druženje. Sodelavce, ki jih drugače srečuješ pri delu, tako spoznaš tudi z druge plati, kar vsemu daje neki nov čar. x

Bratislava Kumrovec

FOTO: BOGDAN LUKMAN, MIRKO SAMBOLEC, IVO ERCEGOVIĆ

Kaj imata skupnega dišeča kava in aluminij?

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: [HTTP://CN.JOEHE.COM/WP-CONTENT/UPLOADS/2009/03/IMG_18771.JPG](http://CN.JOEHE.COM/WP-CONTENT/UPLOADS/2009/03/IMG_18771.JPG)

[HTTP://OPENPHOTO.NET/VOLUMES/PPDIGITAL/20070925/OPENPHOTONET_CUP_OF_JOE.JPG](http://OPENPHOTO.NET/VOLUMES/PPDIGITAL/20070925/OPENPHOTONET_CUP_OF_JOE.JPG)

Če želite odgovor na to vprašanje, morate z nami pokukati v italijansko umetnost pripravljanja kave. Vse se je začelo pri predstavitvi prve Bialettijeve kafetjere Moka Express, ki je v petinsedemdesetih letih postala prava ikona in kavna klasika.

Zgodba o kavniku Moka Express se je začela pisati davnega leta 1933 in je delo italijanskega oblikovalca Alfonsa Bialettija. Moka Express je bil do leta 1960 najbolje prodajan kavnik za kuhanje espressa. Kasneje so se pojavile mnoge različice, ki pa svoje slavne ikone niso nikoli presegle.

Ko je kavnik Moka Express prišel na trg, je s štedilnikov izrinil svojo predhodnico napoletano, ki je služila za pripravo kave vse do konca 19. stoletja. To je pomenilo pravo revolucijo v pripravi kave, saj je bila ta pred tem rezervirana samo za premožne obiskovalce kavarn.

Moka Express je majhen, priročen in estetsko dovršen kavnik. Srednji del je izbrušen in značilno zožene oblike. Ta oblika je ostala nespremenjena vse do danes. Kavnik je sestavljen iz treh ulitih aluminijastih delov. Spodnji del je namenjen gretju vode, ki se zaradi pritiska dviguje in skozi filter, kjer je nameščena kava, pronica v zgornji del posode. Kavnik ima osemkotno obliko in rahlo izbočen pokrov, ročaj, dulec za nalivanje kave in oprijemalo iz bakelita.

Zanimivo je, da je bil to prvi izdelek iz aluminija, ki se je pojavil v gospodinjstvu. Alfonso Bialetti je bil inženir, ki je v svoji delavnici leta 1919 začel izdelovati aluminijaste polizdelke. Od tod tudi njegov navdih za izdelavo legendarnega kavnika. O njem kroži zanimiva zgodba, da ga je za revolucionarni izdelek navdahnili ženin pralni

stroj ali nekaj, kar so ženske v začetku prejšnjega stoletja pač uporabljale za pranje perila. Razmišljal je, da bi na podoben princip, ki je dvignil pipo v kotlu, lahko skuhal tudi kavo.

Za propagando pa se Alfonso lahko zahvali svojemu sinu Renatu, ki je v petdesetih letih s pomočjo oglasov na italijanski televiziji vzbudil pravo navdušenje med italijanskimi gospodinjami. V reklami se je pojavil majhen brkat mož, ki je z iztegnjenim kazalcem po italijansko naročal kavo. Ta možič je po videzu spominjal na njegovega očeta. Postal je zaščitni znak tovarne in je delo italijanskega umetnika Paula Campanija.

Bialettijeva kafetjera je pred časom dočkala še eno priznanje za izvirnost, saj je dobila svoje častno mesto v stalni zbirki newyorškega muzeja moderne umetnosti MoMA. Na ogled so ga postavili v dvorani slave italijanskega oblikovanja kot primer sinteze med tehnološko inovacijo, nenavadno obliko, eleganco in funkcionalnostjo. Vse to so lastnosti, ki so kafetjero ponesle na pot slave, saj je postala nepogrešljiv gospodinjski pripomoček v skoraj vsakem domu. Do danes so jih prodali na milijone.

Moka Express danes ni povsem enaka tisti iz leta 1933, saj je v petdesetih letih prejšnjega stoletja doživela nekaj manjših, komaj opaznih sprememb. Še danes 90 odstotkov prebivalcev Italije kuha kavo v kavniku Moka Express, te navade pa so se v desetletjih navzeli po svetu.

Naj končam s popolnim receptom za kavo, ki ga je zapisal Napoleonov minister za zunanje zadeve Charles Maurice Talleyrand: »Črna kot vrag, vroča kot pekel, čista kot angel, sladka kot ljubezen. Kava.«X

Ljubo odhaja v pokoj

SODELAVCI OE VZDRŽEVANJE VOZIL

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Ljubo Petrovič se je izučil za poklic avtomehanika in to delo opravljal v Špedtransu, v TAM-u. Leta 1977 se je zaposlil v TGA-ju v skupini za mazanje naprav. Ob delu se je dodatno izobraževal in si pridobil poklic strojnega tehnika ter po končanem šolanju prevzel delo vodenja strojne delavnice II. V tej vlogi je aktivno sodeloval pri

prilagi sklopov izgradnje Elektrolize C.

Ob ustanovitvi OE Vzdrževanje vozil je prevzel delo vodje avtomehanične delavnice in servisa vozil. Po reorganizaciji te enote je opravljal zahtevna dela kot avtomehanični specialist.

Ljubo je bil pošten in vesten delavec, ki nikoli nikomur ni ničesar odrekel in

Ljubo Petrovič

je bil vedno pripravljen pomagati. V skupini ga bomo pogrešali, saj je bil delavec z bogatimi izkušnjami, znanjem, voljo in vztrajnostjo.

Ljubu želimo, da v upokojskem obdobju doživi veliko lepih trenutkov,

da se mu izpolnijo še vse skrite želje in načrti in naj mu zdravje dobro služi.x

REKREACIJA

Tokrat brez deklet

MILAN FAJT

FOTO: IVAN PETEK

V soboto, 24. aprila 2010, smo se ribiči iz Taluma, hčera in Silkema zbrali v čudoviti ribiški hišici ob ribniku na Rogoznici pri Ptujju. V zelo lepem vremenu se je zbralo kar 28 ribiških zanesenjakov, žal pa se za prikaz ribiških sposobnosti tokrat ni odločilo nobeno dekle.

Tekmovanje je potekalo v športnem duhu in dobri volji, saj so večinoma krapji in babuške kar pridno prijemali

naše vabe. Že podatek, da se je ujelo več kot 290 kg rib, zgovorno pove, da je ribičija uspela.

Po tehtanju ulova smo imeli kosilo, sledila je razglasitev rezultatov. Prvi trije uvrščeni so prejeli pokale. Naše druženje je potekalo vse tja do popoldanskih ur.

Vodstvu Taluma, sindikatu Skei in organizatorju Ivanu Petku velja zahvala, da se lahko ribiči Taluma, hčera

S tekmovanja

in podjetij znotraj naše ograje srečujemo na takem druženju vsako leto vsaj enkrat.x

In na koncu nekaj najvidnejših uvrstitev:

1. mesto:	Bogdan Kerle	26,840 kg
2. mesto:	Mario Kuret	25,050 kg
3. mesto:	Miran Pintarič	18,390 kg
4. mesto:	Jože Kampl	17,630 kg
5. mesto:	Sebastjan Letonja	13,810 kg

Zahvala

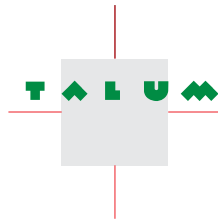
Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, dedka in tasta

Eduarda Cibule

se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavcem in sindikatu Taluma za darovano cvetje in sveče, za pomoč in izrečeno sožalje. Hvala pihalni godbi Talum in godbeniku za odigrano Tišino.

Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

Lahkota prihodnosti

Laboratoriji storitve za boljše energijsko učinkovitost

Akreditiran laboratorij za analitiko in okolje

- meritve in obratovalni monitoring odpadnih voda in snovi v zrak,
- izdelava ocen odpadkov

Druge dejavnosti preskušanja:

- metalografija kovinskih materialov, mikroskopiranje in video obdelava slik
- optična emisijska spektrometrija
- rentgenska difrakcija in fluorescenčna spektrometrija,
- vključevanje v **raziskovalno razvojne** projekte,
- svetovanje pri vzpostavitvi sistema vodenja laboratorijskega preskušanja

V Laboratoriju za merila in meritve ponujamo:

- IR termografijo za odkrivanje in preprečevanje energijskih izgub,
- overjanje in umerjanje meril fizikalnih in električnih veličin,
- zakonske meritve na elektroenergetskih napravah, poskrbimo za vso potrebno dokumentacijo,
- svetovanje za sisteme celovitega obvladovanja meril, saj imamo izkušnje že od leta 1953.

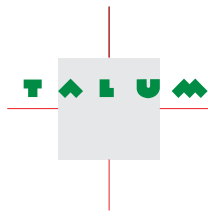
TALUM d. d. Tovarna aluminija Kidričevo

Tovarniška cesta 10, SI-2325 Kidričevo, Slovenija

Tel: +386 2 7995 100 ; fax: + 386 2 7995 103
E-pošta: bostjan.korosec@talum.si
Spletna stran: www.talum.si

SLOVARČEK: EBNER – AVSTRIJSKI FILOZOF (FERDINAND, 1882-1931), LUSK – DEL RASTLINE, PLOD KRIŽNIC, BIANKO – VRSTA MENICE, LANEŽ – GORSKI HRBET, LAER – HOLANDSKI SLIKAR (PIETER VAN, 1582-1642), OLERON – FRANCOŠKI OTOK V ATLANTIKU, BISKAJSKI ZALIV, ARSNES – MESTO NA NORVEŠKEM, PRI BERGNU., ČABO – JAPONSKA PRITLIKAVA KOKOŠ.

	SESTAVIL: JANKO ŠEGULA	FOND	NAJNIŽJI DEL ATMOSFERE	PODZEMNI HODNIK	AVSTRIJSKI FILOZOF (FERDINAND, 1882-1931)	ZADNJA IN PRVA ČRKA ABECEDNE	OČE	TALUM	NAŠA DEZELA	AVTOR JAMES BONDA (FLEMING)	LOMLJENJE, LOMTEV	STARO- JUDOVSKI KRALJ
	LOVSKO STOJIŠČE							MOČ, JAKOST				
	ANTON KOROŠEČ							DRŽAVA V INDOKINI				
								KRAJ V HRVAŠKI ISTRJI				
						NAROČILO VNAPREJ						
	ASSO- CIATED PRESS		EMMA LAZARUS			DEL RASTLINE, PLOD KRIŽNIC	UROŠ VEHAR					
	DEL LJUBLJANE		VRSTA MENICE				ZNAČAJ, ČUD					
	ALUMINIJ	SILICIJ			LEDENA SKORJA							
	KOŠARKAŠKI KLUB IZ SOLUNA				SLOVENSKI SMUČAR (MIRAN)							
	PRIPAD- NICA AFAROV							MANJŠI HRVAŠKI OTOK				
	AKTINIJ							SLOVENSKA OPERNA PEVKA (KACJAN)			OZKA DEŠČICA, LETVA	ANDREJ ZVAN
						VILJICA (ZAST.)						
						GLASBA ZA ENEGA IZVAJALCA						
							GORSKI HRBET					
							MARKO ELSNER					
	OTOK V GVINEJ- SKEM ZALIVU								GREGOR TOZON			VOLTAMPER
	ALUMINIJ	LIRSKO PESNIŠTVO	FRANCOŠKI OTOK V ATLANTIKU, BISKAJSKI ZALIV	SREDIŠČE ELEATOV					KRALJ ŽIVALI			
				ROJSTNI KRAJ IVANA TAVČARJA					VRSTA ŽITA			
	SLOVENSKI PISATELJ (KUHAJ, 1893-1950), PREŽIHOV VORANEC							DEL POLJA				
	PRITOK BALHA- ŠKEGA JEZERA				NEZNANI LETEČI PREDMET (ANGL.)	HOLANDSKI SLIKAR (PIETER VAN)		KONCEN- TRACIJSKO TABORIŠČE (POG.)				BOJ S PESTM
	DRAGO PAHOR					SLOVENSKA JUDOISTKA (SRAKA)						STAR IZRAZ ZA VRV, OŽE
									JAPONSKA PRITLIKAVA KOKOŠ			
									MNOŽICA, MNOŠTVO (ZAST.)			
	ŽENSKA, KI GOJI KOKOŠI								REPUBLIKA SLOVENIJA			
	ČEŠKA PRITRDLI- NICA				MESTO NA NORVE- ŠKEM, PRI BERGNU							ALUMINIJ

Lahkota prihodnosti

Energijsko učinkoviti projekti

naše znanje in izkušnje

Zaprti hladilni sistemi

V Talumu razvijamo, gradimo, optimiramo in nadziramo okolju neoporečne hladilne sisteme za različne industrijske panoge.

Primer: hladilni sistem za livarne.

Energija iz obnovljivih virov

Projektiramo in gradimo energetske objekte na obnovljive vire energije. Pridobljena energija je čista in cenovno ugodna.

Primer: kotlovnica na lesno biomaso.

Izkoriščanje odpadne toplote

Toplota, ki nastaja pri različnih proizvodnih procesih, je prevečkrat odpadek.

Znamo jo ujeti in uporabiti za ogrevanje prostorov, sanitarne vode ...

Primer: ogrevanje sanitarne vode z uporabo odpadne toplote iz livarniške peči.

TALUM d. d., Tovarna aluminija Kidričevo

Tovarniška cesta 10, SI-2325 Kidričevo
Tel: +386 2 7995 100
Faks: + 386 2 7995 103
E-pošta: bostjan.korosec@talum.si
Spletna stran: www.talum.si